

การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็นเพื่อกำหนดแนวทางการส่งเสริมความสำเร็จ
ในการจัดการเรียนรู้ด้วยการศึกษาชั้นเรียนของครูระดับประถมศึกษา
A Needs Assessment Research for Defining the success
guidelines of Management with Lesson Study
for elementary school teachers

ราชนัน บุตรดี¹ ผศ.ดร.อิทธิพัทธ์ สุวทันพรกุล²
สาขาการวิจัยและพัฒนาศักยภาพมนุษย์ คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ แขวงคลองเตยเหนือ เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อประเมินความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับปัจจัยความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้ด้วยการศึกษาชั้นเรียนสำหรับครูระดับประถมศึกษา 2) เพื่อกำหนดแนวทางของการส่งเสริมความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้ด้วยการศึกษาชั้นเรียนสำหรับครูระดับประถมศึกษาโดยกำหนดวิธีการดำเนินการวิจัยเป็น 2 ระยะ ดังนี้ 1) การวิจัยเชิงสำรวจ โดยใช้วิธีการประเมินความต้องการจำเป็น กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูที่ใช้ นวัตกรรมการศึกษาชั้นเรียน (Lesson study) จำนวน 400 คน ด้วยแบบสอบถามแบบประมาณค่า 5 ระดับ โดยมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .977 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าความต้องการจำเป็นโดยใช้ค่าดัชนี $PNI_{modified}$ 2) การศึกษาเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์ เพื่อวิเคราะห์สาเหตุและกำหนดแนวทางของการส่งเสริมความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้ด้วยการศึกษาชั้นเรียนสำหรับครูระดับประถมศึกษา ผู้ให้ข้อมูล คือ ครู ผู้อำนวยการโรงเรียน หรือศึกษานิเทศก์รวมทั้งสิ้น 4 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า

1) การประเมินความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับปัจจัยความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้ด้วยการศึกษาชั้นเรียนสำหรับครูระดับประถมศึกษา พบว่า ด้านการสนับสนุนจากผู้เกี่ยวข้องมีความต้องการจำเป็นมากที่สุด ($PNI_{modified} = 0.223$)

2) กำหนดแนวทางการส่งเสริมความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้ด้วยการศึกษาชั้นเรียนสำหรับครูระดับประถมศึกษา คือ การกำหนดให้การศึกษาชั้นเรียนเข้าไปในนโยบายของการศึกษา การจัดกิจกรรมเปิดชั้นเรียน (Open Class) ของเขตพื้นที่การศึกษา การสนับสนุนจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและการสนับสนุนจากผู้อำนวยการโรงเรียน

คำสำคัญ การศึกษาชั้นเรียน, การประเมินความต้องการจำเป็น

Abstract

The objectives of this study were 1) to assess the needs on the success factors of “Lesson Study” learning management for elementary school teachers, 2) to define the guidelines for promoting the success of learning management with “Lesson Study”. The research method was divided into 2 phases; 1 the survey research with needs assessment, the sample consisted of 400 teachers who used classroom innovation of Lesson study. The research instrument was a questionnaire with the reliability ($\alpha = .977$) The data were analyzed by using percentage, mean, standard deviation, and, $PNI_{modified}$, 2) The interview for analyzing the causes and determining the guidelines for promoting the Lesson Study of classroom learning management for elementary school teachers. The research findings were as follows; 1) the needs of the supporting of related persons was the most ($PNI_{modified} = 0.223$), 2) the cause of needs were a lack of supporting from the principal and Lesson study is not acceptable, as for the guideline for promoting the success of Lesson Study learning management for elementary school teachers was the supporting of the principal, the Primary Educational Service Area office and the assignment of Lesson study into policy of Education

Key words : Lesson study, Needs Assessment

บทนำ

การศึกษาชั้นเรียน (Lesson Study) เป็นนวัตกรรมที่ใช้ในการพัฒนาวิชาชีพครูที่สามารถทำให้เกิดการพัฒนาทั้งครูและนักเรียนไปพร้อม ๆ กัน ลักษณะสำคัญของการศึกษาชั้นเรียนนั้นจะต้องเกิดจากกลุ่มครูจะพบกันเป็นระยะ ๆ เพื่อร่วมกันพัฒนาแผนการสอน สร้างสรรค์นวัตกรรมการสอน และการปรับปรุงแผนร่วมกัน เพื่อเป็นแนวคิดพื้นฐานของการศึกษาชั้นเรียน ดังนั้น นวัตกรรมในการพัฒนาวิชาชีพครูแนวทางหนึ่งที่กระทำโดยครูในโรงเรียนเอง โดยการที่ครูทำกิจกรรมร่วมกันอย่างน้อย 4 กิจกรรม คือ พัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ และสังเกตการจัดการเรียนรู้ สะท้อนผลชั้นเรียน และช่วยกันสรุปผลการเรียนรู้ของตนเอง (ไมตรี อินทร์ประสิทธิ์, 2550; นฤมล อินทร์ประสิทธิ์, 2552)

การศึกษาชั้นเรียนเป็นนวัตกรรมในการพัฒนาวิชาชีพครูที่สามารถช่วยให้ครูพัฒนาตัวเองและพัฒนา นักเรียนไปพร้อม ๆ กันได้อย่างมีประสิทธิภาพ สำหรับการศึกษาชั้นเรียนนั้น นักวิชาการ ครู อาจารย์ มักจะกล่าวถึงขั้นตอนหรือกระบวนการที่ดำเนินอยู่เมื่อครูเข้าไปสู่แนวทางในการศึกษาชั้นเรียน โดยขั้นตอนที่ว่านี้นักวิชาการแต่ละคนจะเรียกชื่อแตกต่างกันไป บางคนก็เรียกว่า กระบวนการ (Process) บางคนก็เรียกว่า วงจร (Cycle) บางคนเรียกว่าขั้นตอน (Step) ซึ่ง Lewis (2002) ได้เสนอวงจรการศึกษาชั้นเรียน (Lesson Study Cycle) โดยการกำหนดเป็นรอบและรายละเอียดของวงจรไว้ด้วย คือ 1) การตั้งเป้าหมายและการวางแผน (Goal-Setting and Planning) เป็นการค้นหาเป้าหมายโดยนักเรียนและการพัฒนาระยะยาว มีการออกแบบ วางแผนโครงสร้างร่วมกันเพื่อเป้าหมายในการสร้างการวิจัยบทเรียน (Research lesson) ที่จะสังเกต 2) เป็นการวิจัยบทเรียน (Research Lesson) ซึ่งสมาชิกในทีมทำการสอนหนึ่งคน ส่วนคนอื่น ๆ ทำการเก็บข้อมูลในห้องเรียนของนักเรียนเกี่ยวกับการคิดของนักเรียน การเรียนรู้ของนักเรียน การมีส่วนร่วม

ของนักเรียน พฤติกรรมของนักเรียนและอื่น ๆ 3) การอภิปรายบทเรียน (Lesson Discussion) จะมีการแลกเปลี่ยนและวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยชั้นเรียน (Research lesson) ว่าอะไรเป็นหลักฐานที่จะไปถึงเป้าหมายของนักเรียน และอะไรคือการพัฒนาบทเรียนและโครงสร้างพื้นฐาน 4) สรุปผลการเรียน (Consolidation of Learning) ถ้าหากต้องการปรับปรุง และสอนใหม่อีกครั้ง ให้เขียนรายงานที่มีทั้งแผนการสอน ข้อมูลนักเรียน และการสะท้อนการเรียนรู้

ปัจจุบันการศึกษาชั้นเรียนเริ่มมีการขยายตัวมากขึ้นจากในอดีตที่เคยมีการใช้อย่างแพร่หลายในแถบภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปัจจุบันได้ขยายเข้าสู่ภาคเหนือและภาคกลางมากขึ้น จึงทำให้เป็นที่รู้จักและโรงเรียนต่าง ๆ เห็นความสำคัญของการจัดการเรียนการสอนโดยใช้การศึกษาชั้นเรียน ในการจัดการเรียนการสอนโดยใช้การศึกษาชั้นเรียนนั้น หากจะทำให้ประสบผลสำเร็จได้ ผู้วิจัยได้ศึกษาจาก นฤมล อินทร์ประสิทธิ์ (2552: 19-20) สมใจ มณีวงษ์, (2559: 111) ศศิรดา แพงไทย, (2560: 124) สามารถสรุปได้ว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการศึกษาชั้นเรียน ดังนี้ผู้วิจัยจึงได้สรุปปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการศึกษาชั้นเรียนทั้งหมดได้ 4 ด้าน ได้แก่ 1) การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของครู หมายถึง การกระทำของครูที่แตกต่างจากวิถีที่เคยปฏิบัติ ได้แก่ การปรับตัว การยอมรับ การเรียนรู้ 2) การสนับสนุนจากผู้เกี่ยวข้อง หมายถึง การให้ความช่วยเหลือของผู้อำนวยการโรงเรียน ศึกษานิเทศก์ ผู้เชี่ยวชาญ ในด้านการให้ความรู้เกี่ยวกับการศึกษาชั้นเรียนให้กับครู การส่งผู้มีความรู้มาดูแลครู การลงมือปฏิบัติร่วมกับครู การเอื้อเวลาในการจัดการเรียนการสอนให้กับครู การร่วมแก้ปัญหาให้กับครู 3) การทำงานร่วมกันของครู หมายถึง พฤติกรรมเกี่ยวกับ การปรึกษา การวางแผน การเขียนแผนการสอน การสังเกตการสอน การสะท้อนผลการสอน และการกำหนดการจัดการเรียนการสอนทั้งก่อน ระหว่าง และหลังจากการใช้นวัตกรรมการศึกษาชั้นเรียน 4) การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ หมายถึง พฤติกรรมของครู ผู้อำนวยการโรงเรียน ศึกษานิเทศก์ ในการแลกเปลี่ยนความรู้ ความเข้าใจ ในการใช้การศึกษาชั้นเรียนระหว่างโรงเรียนต่าง ๆ โดยเฉพาะโรงเรียนที่ประสบผลสำเร็จ ได้แก่ การนำผลการนิเทศติดตามมาใช้เป็นข้อมูล การแลกเปลี่ยนประเด็นปัญหา การเป็นวิทยากรให้ความรู้ของครู ผู้อำนวยการโรงเรียน และศึกษานิเทศก์

จากที่กล่าวมานั้นผู้วิจัยจึงมีความมุ่งหวังในการสำรวจและประเมินความต้องการจำเป็นเพื่อเป็นการส่งเสริมความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้ด้วยการศึกษาชั้นเรียนสำหรับครูระดับประถมศึกษา

การศึกษาชั้นเรียน

การศึกษาชั้นเรียน เป็นคำที่คิดขึ้นมาเพื่อใช้แทนคำภาษาอังกฤษว่า Lesson Study โดยเป็นคำที่ใช้แทนคำว่า Jugyokenkyu ในภาษาญี่ปุ่น โดยคำว่า Jugyokenkyu ประกอบด้วยคำ 2 คำ คือ Jugyo หมายถึง ชั้นเรียน และ kenkyu ซึ่งหมายถึงการศึกษา (study) หรือการทำวิจัย (research) การศึกษาชั้นเรียนจึงมีความหมายตามตัวอักษรว่า การศึกษาหรือวิจัยห้องเรียน แต่ความหมายตามวัฒนธรรมของชาวญี่ปุ่นที่แท้จริงนั้น การศึกษาชั้นเรียน เป็นระบบการพัฒนาวิชาชีพครูแบบหนึ่งของประเทศญี่ปุ่น ซึ่งเป็นวิธีที่มีมาอย่างยาวนาน โดยครูที่ญี่ปุ่นจะต้องได้รับการพัฒนาตั้งแต่การเริ่มต้นวิชาชีพครู ลักษณะสำคัญของการศึกษาชั้นเรียนนั้นจะต้องเกิดจากกลุ่มครูจะพบกันเป็นระยะ ๆ เพื่อร่วมกันพัฒนาแผนการสอน สร้างสรรค์นวัตกรรมการสอน และการปรับปรุงแผนร่วมกัน เพื่อเป็นแนวคิดพื้นฐานของการศึกษาชั้นเรียน ดังนั้น นวัตกรรมในการพัฒนาวิชาชีพครูแนวทางหนึ่งที่กระทำโดยครูในโรงเรียนเอง โดยการที่ครูทำกิจกรรมร่วมกันอย่างน้อย 4 กิจกรรม คือ พัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ และสังเกตการจัดการเรียนรู้ สะท้อนผลชั้นเรียน และช่วยกันสรุปผลการเรียนรู้ของตนเอง การศึกษาชั้นเรียนเป็นนวัตกรรมในการพัฒนาวิชาชีพครู

ที่สามารถช่วยให้ครูพัฒนาตัวเองและพัฒนานักเรียนไปพร้อม ๆ กันได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ไมตรี อินทร์ประสิทธิ์, 2550; นฤมล อินทร์ประสิทธิ์, 2552)

ขั้นตอนของการศึกษาชั้นเรียน (Lesson study)

ในการกล่าวถึงการศึกษาชั้นเรียนนั้น นักวิชาการ ครู อาจารย์ มักจะกล่าวถึงขั้นตอนหรือกระบวนการที่ดำเนินอยู่เมื่อครูเข้าไปสู่แนวทางในการศึกษาชั้นเรียน โดยขั้นตอนที่ว่านี้ นักวิชาการแต่ละคนจะเรียกชื่อแตกต่างกันไป บางคนก็เรียกว่า กระบวนการ (Process) บางคนก็เรียกว่า วงจร (Cycle) บางคนเรียกว่าขั้นตอน (Step) ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้ (นฤมล อินทร์ประสิทธิ์, 2552) Lewis (2002) ได้เสนอวงจรการศึกษาชั้นเรียน (Lesson Study Cycle) โดยการกำหนดเป็นกรอบและรายละเอียดของวงจรไว้ด้วย 1) การตั้งเป้าหมายและการวางแผน (Goal-Setting and Planning) เป็นการค้นหาเป้าหมายโดยนักเรียนและการพัฒนาระยะยาว มีการออกแบบ วางแผนโครงสร้างร่วมกันเพื่อเป้าหมายในการสร้างการวิจัยบทเรียน (Research lesson) ที่จะสังเกต 2) การวิจัยบทเรียน (Research Lesson) สมาชิกในทีมทำการสอนหนึ่งคน ส่วนคนอื่น ๆ ทำการเก็บข้อมูลในห้องเรียนของนักเรียนเกี่ยวกับการคิดของนักเรียน การเรียนรู้ของนักเรียน การมีส่วนร่วมของนักเรียน พฤติกรรมของนักเรียนและอื่น ๆ 3) การอภิปรายบทเรียน (Lesson Discussion) มีการแลกเปลี่ยนและวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยชั้นเรียน (Research lesson) ว่าอะไรเป็นหลักฐานที่จะไปถึงเป้าหมายของนักเรียน และอะไรคือการพัฒนาบทเรียนและโครงสร้างพื้นฐาน 4) สรุปผลการเรียนถ้าหากต้องการปรับปรุง และสอนใหม่อีกครั้ง ให้เขียนรายงานที่มีทั้งแผนการสอน ข้อมูลนักเรียน และการสะท้อนการเรียนรู้

ความสำเร็จของการศึกษาชั้นเรียน (Lesson study)

นวัตกรรมการศึกษาชั้นเรียนเป็นนวัตกรรมในการพัฒนาวิชาชีพครูที่แตกต่างไปจากวิธีการพัฒนาวิชาชีพครูดั้งเดิมของไทย ที่มักจะใช้การอบรมระยะสั้นโดยวิทยากรภายนอกโรงเรียนเป็นส่วนใหญ่ นวัตกรรมการศึกษาชั้นเรียนที่เป็นการพัฒนาวิชาชีพครูในระยะยาวและดำเนินการโดยตัวครูเองจึงเป็นการพัฒนาวิชาชีพครูที่ครูไม่คุ้นเคยและมีผลทำให้ครูต้องปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมในการทำงาน ปรับเปลี่ยนเจตคติ ความเชื่อต่าง ๆ ดังนั้น การนำนวัตกรรมการศึกษาชั้นเรียนเข้าไปใช้ในโรงเรียนจึงต้องการปัจจัยจำนวนมากเพื่อให้เกิดความสำเร็จ นฤมล อินทร์ประสิทธิ์, (2552: 19) ได้กล่าวว่า ความสำเร็จของนวัตกรรมการศึกษาชั้นเรียนหมายถึง การที่นวัตกรรมทำหน้าที่ในโรงเรียนได้ จนก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นกับครูและนักเรียน การที่องค์กรใดก็ตามที่นำนวัตกรรมการศึกษาชั้นเรียนเข้าไปใช้ จึงจำเป็นต้องคำนึงปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้ ได้แก่ การสนับสนุนจากหน่วยงานบังคับบัญชาของโรงเรียน การสนับสนุนของผู้บริหารโรงเรียน ความร่วมมือกับผู้เชี่ยวชาญภายนอก ความตระหนักถึงการเปลี่ยนแปลงของนักเรียนและของตัวครูเอง ความมั่นใจว่าการศึกษาชั้นเรียนเป็นโอกาสของการพัฒนาวิชาชีพ ประสบการณ์ในการทำงานร่วมกันของครูที่เข้าร่วม และแนวทางการจัดการเรียนรู้ 1. การสนับสนุนจากหน่วยงานบังคับบัญชาของโรงเรียน 2. การสนับสนุนของผู้บริหารโรงเรียน 3. ความร่วมมือกับผู้เชี่ยวชาญภายนอก 4. ความตระหนักถึงการเปลี่ยนแปลงของนักเรียนและของตัวครูเอง 5. ความมั่นใจว่าการศึกษาชั้นเรียนเป็นโอกาสของการพัฒนาวิชาชีพ 6. ประสบการณ์ในการทำงานร่วมกันของครูที่เข้าร่วมในกระบวนการการศึกษาชั้นเรียน 7. แนวทางการจัดการเรียนรู้ สมใจ มณีวงษ์, (2559: 111) ได้กล่าวว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการนำนวัตกรรมการศึกษาชั้นเรียนมาใช้ มีทั้งหมด 5 ประเด็น คือ 1) ภาวะผู้นำและความรู้ความสามารถของผู้บริหาร 2) ความรู้ความสามารถของความเอาใจใส่ของผู้สอน 3) การสนับสนุนส่งเสริมจากสถาบันอุดมศึกษา

4) การมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน 5) การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ จึงได้ขยายความของปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการนำนวัตกรรมการศึกษาชั้นเรียนมาใช้ ศศิธรดา แพงไทย, (2560: 124) ได้กล่าวว่า การนำนวัตกรรมการศึกษาชั้นเรียนมาใช้ให้เกิดผลสำเร็จประกอบไปด้วย 2 ประเด็นใหญ่ ๆ ดังนี้

- 1) ด้านปัจจัย มีการจัดสรรงบประมาณเพื่อการใช้งานนวัตกรรมของโรงเรียน มีการจัดเตรียมสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการใช้งานนวัตกรรมทางการศึกษา เช่น สื่อ ครุภัณฑ์ และอาคารสถานที่ที่เอื้อต่อการดำเนินงานตามแนวทางของนวัตกรรมทางการศึกษา มีผู้เชี่ยวชาญภายนอกจากสถาบันอุดมศึกษา ได้แก่ มหาวิทยาลัยขอนแก่นเข้ามาร่วมในกระบวนการใช้นวัตกรรมของโรงเรียน
- 2) ด้านกระบวนการ มีการวางแผนการใช้นวัตกรรมร่วมกัน กำหนดปฏิทินที่ชัดเจนในการดำเนินงานตามแนวทางของนวัตกรรม เช่น การร่วมสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ การร่วมสังเกตชั้นเรียน และการร่วมสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้ ผู้บริหารเข้าร่วมในกระบวนการใช้นวัตกรรม ทั้งการร่วมจัดทำแผนการเรียนรู้ ร่วมสังเกตชั้นเรียนและทำหน้าที่ประธานในการสะท้อนผล หลังจากการศึกษาและสังเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ทำการสรุปประเด็นที่สอดคล้องกัน หรือมีความหมายใกล้เคียงกันมารวมไว้ในปัจจัยเดียวกัน จึงทำให้สามารถสรุปปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการศึกษาชั้นเรียนทั้งหมดได้ 4 ด้าน ได้แก่

- 1) การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของครู หมายถึง การกระทำของครูที่แตกต่างจากวิถีที่เคยปฏิบัติอยู่เป็นประจำ ได้แก่ การปรับตัว การยอมรับ การเรียนรู้
- 2) การสนับสนุนจากผู้เกี่ยวข้อง หมายถึง การให้ความช่วยเหลือของผู้อำนวยการโรงเรียน ศึกษานิเทศก์ ผู้เชี่ยวชาญ ในด้านการให้ความรู้เกี่ยวกับการศึกษาชั้นเรียนให้กับครู การส่งผู้มีความรู้มาดูแลครู การลงมือปฏิบัติร่วมกับครู การเอื้อเวลาในการจัดการเรียนการสอนให้กับครู การร่วมแก้ปัญหาให้กับครู
- 3) การทำงานร่วมกันของครู หมายถึง พฤติกรรมเกี่ยวกับ การปรึกษา การวางแผน การเขียนแผนการสอน การสังเกตการสอน การสะท้อนผลการสอน และการกำหนดการจัดการเรียนการสอน ทั้งก่อน ระหว่าง และหลังจากการใช้นวัตกรรมการศึกษาชั้นเรียน
- 4) การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ หมายถึง พฤติกรรมของ ครู ผู้อำนวยการโรงเรียน ศึกษานิเทศก์ ในการแลกเปลี่ยนความรู้ ความเข้าใจ ในการใช้การศึกษาชั้นเรียนระหว่างโรงเรียนต่าง ๆ โดยเฉพาะโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จ ได้แก่ การนำผลการนิเทศติดตามมาใช้เป็นข้อมูล การแลกเปลี่ยนประเด็นปัญหา การเป็นวิทยากรให้ความรู้ของครู ผู้อำนวยการโรงเรียน และศึกษานิเทศก์

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อประเมินความต้องการจำเป็นการส่งเสริมความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้ด้วยการศึกษาชั้นเรียนสำหรับครูระดับประถมศึกษา
2. เพื่อกำหนดแนวทางของการส่งเสริมความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้ด้วยการศึกษาชั้นเรียนสำหรับครูระดับประถมศึกษา

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยโดยการแบ่งเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การประเมินความต้องการจำเป็นการส่งเสริมความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้ด้วยการศึกษาชั้นเรียนสำหรับครูระดับประถมศึกษา เป็นการศึกษาเพื่อประเมินความต้องการจำเป็นการส่งเสริมความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้ด้วยการศึกษาชั้นเรียนสำหรับครูระดับประถมศึกษา มีรายละเอียดดังนี้

1. การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูที่ใช้นวัตกรรมการศึกษาชั้นเรียน (Lesson study) ที่อยู่ในโรงเรียนที่เป็นโรงเรียนต้นแบบ ปี พ.ศ. 2552 จำนวน 29 โรงเรียนและโรงเรียนที่ขยายผลโดยใช้โรงเรียนต้นแบบเป็นฐานของการพัฒนาในปี พ.ศ. 2552 – 2559 จำนวน 31 โรงเรียน ครอบคลุม 20 จังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและ 4 จังหวัดในภาคเหนือ รวมทั้งหมดจำนวน 60 โรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการพัฒนาการคิดขั้นสูงทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนในเขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยมีครูเข้าร่วมโครงการประมาณ 1,200 คน (<http://hotmath.project.kku.ac.th/about.html> ข้อมูล ณ วันที่ 10 พฤศจิกายน 2560)

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูที่ใช้นวัตกรรมการศึกษาชั้นเรียน (Lesson study) ที่อยู่ในโรงเรียนที่เป็นโรงเรียนต้นแบบ ปี พ.ศ. 2552 จำนวน 29 โรงเรียนและโรงเรียนที่ขยายผลโดยใช้โรงเรียนต้นแบบเป็นฐานของการพัฒนาในปี พ.ศ. 2552 – 2559 จำนวน 31 โรงเรียน ครอบคลุม 20 จังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและ 4 จังหวัดในภาคเหนือรวมทั้งหมดจำนวน 60 โรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการพัฒนาการคิดขั้นสูงทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนในเขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 400 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางขนาดกลุ่มตัวอย่างสำหรับค่าเฉลี่ยของประชากรของ ศิริชัย กาณจนาวาสี (2551: 151)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณจะเป็นการใช้แบบสอบถามโดยผู้วิจัย ได้สร้างเครื่องมือแบบประเมินความต้องการจำเป็นของการพัฒนาศักยภาพการสอนด้วยการศึกษาชั้นเรียน มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยใช้รูปแบบการตอบสนองคู่ (dual – response format)

2.1 การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ การนำเครื่องมือไปทดลองใช้ปรากฏค่าอำนาจจำแนกทั้งหมดบ้อยู่ระหว่าง .278 - .881 และค่าความเชื่อมั่นรายด้าน เท่ากับ .977 รายละเอียดดังตาราง 1

ตาราง 1 ผลการวิเคราะห์คุณภาพของเครื่องมือ

	ค่าอำนาจจำแนก (r)	ค่าความเชื่อมั่น (α)
การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของครู	.278 - .842	.944
การสนับสนุนจากผู้เกี่ยวข้อง	.302 - .823	.917
การทำงานร่วมกันของครู	.375 - .841	.960
การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้	.361 - .881	.962
ภาพรวม	.278 - .881	.977

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลนั้น ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ ข้อมูลการประเมินความต้องการจำเป็นของการพัฒนาศักยภาพการจัดการเรียนรู้ด้วยการศึกษาชั้นเรียนสำหรับครูระดับประถมศึกษา โดยกำหนดความแตกต่างระหว่างสภาพที่เป็นจริงกับสภาพที่คาดหวัง แล้วนำมาเรียงลำดับผลต่างของคะแนนเฉลี่ยโดยใช้ดัชนี Modified Priority Needs Index (PNI_{modified}) โดยกำหนดเกณฑ์การประเมินไว้ว่า ค่าดัชนี

($PNI_{modified}$) ที่มีค่า 0.3 ขึ้นไป ให้ถือเป็นความต้องการจำเป็น ส่วนการจัดระดับความต้องการจำเป็น จะใช้การเขียนดัชนีจากมากไปหาน้อย ดัชนีที่มีค่ามากแสดงว่ามีความจำเป็นมากที่ต้องได้รับ การพัฒนามากกว่าดัชนีที่มีค่าน้อยกว่า (สุวิมล ว่องวานิช, 2550: 76) ผู้วิจัยจึงได้กำหนดเกณฑ์ในการแปลความหมายสำหรับความต้องการจำเป็นที่ประเมินได้ ดังนี้

- คะแนนเฉลี่ย 4.50 – 5.00 หมายถึง ส่งเสริมความสำเร็จในระดับมากที่สุด
- คะแนนเฉลี่ย 3.50 – 4.49 หมายถึง ส่งเสริมความสำเร็จในระดับมาก
- คะแนนเฉลี่ย 2.50 – 3.49 หมายถึง ส่งเสริมความสำเร็จในระดับปานกลาง
- คะแนนเฉลี่ย 1.50 – 2.49 หมายถึง ส่งเสริมความสำเร็จในระดับน้อย
- คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.49 หมายถึง ส่งเสริมความสำเร็จในระดับน้อยที่สุด

ระยะที่ 2 การกำหนดแนวทางของการส่งเสริมความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้ด้วยการศึกษาชั้นเรียนสำหรับครูระดับประถมศึกษา เป็นการศึกษาเพื่อวิเคราะห์สาเหตุที่ทำให้เกิดความต้องการจำเป็น และเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาความต้องการจำเป็น ในการกำหนดแนวทางของการส่งเสริมความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้ด้วยการศึกษาชั้นเรียนสำหรับครูระดับประถมศึกษา โดยการสัมภาษณ์ รายละเอียดดังนี้

1. การเลือกผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์

ผู้วิจัยได้ใช้การสัมภาษณ์ในการศึกษาสาเหตุของความต้องการจำเป็น และการเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาความต้องการจำเป็นของการส่งเสริมความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้ด้วยการศึกษาชั้นเรียนสำหรับครูระดับประถมศึกษา ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ครู ผู้อำนวยการโรงเรียน ศึกษานิเทศก์ และนักวิชาการที่มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการศึกษาชั้นเรียน จำนวน 4 คน โดยมีเกณฑ์การคัดเลือกดังนี้

- 1.1 มีประสบการณ์ในการใช้นวัตกรรมการศึกษาชั้นเรียนอย่างน้อย 2 ปี
- 1.2 เคยทำวิจัยหรือมีส่วนเกี่ยวข้องกับการทำวิจัยที่เกี่ยวกับการศึกษาชั้นเรียน
- 1.3 มีความยินดีและสามารถให้ข้อมูลวิจัยได้

จากเกณฑ์การคัดเลือก จะดำเนินการคัดเลือกจากผู้ที่ใช้นวัตกรรมการศึกษาชั้นเรียนที่เข้าร่วมโครงการพัฒนาการคิดขั้นสูงทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนในเขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือรวมทั้งสิ้น 4 คน โดยผู้ให้ข้อมูลถือว่าเป็นผู้เข้าร่วมโครงการพัฒนาการคิดขั้นสูงทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนในเขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือในยุคแรก เมื่อปี พ.ศ. 2552

2. การวิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้แบ่งเป็น 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์สาเหตุที่ทำให้เกิดความต้องการจำเป็นของการส่งเสริมความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้ด้วยการศึกษาชั้นเรียนสำหรับครูระดับประถมศึกษา โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

ตอนที่ 2 การกำหนดแนวทางของการส่งเสริมความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้ด้วยการศึกษาชั้นเรียนสำหรับครูระดับประถมศึกษา โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

ผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมาย คือ 1) เพื่อประเมินความต้องการจำเป็นของการส่งเสริมความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้ด้วยการศึกษาชั้นเรียนสำหรับครูระดับประถมศึกษา 2) เพื่อกำหนดแนวทางของการส่งเสริม

ความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้ด้วยการศึกษาชั้นเรียนสำหรับครูระดับประถมศึกษา ในการเสนอผลการศึกษา ผู้วิจัยแบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพที่คาดหวังและสภาพในปัจจุบันที่ส่งเสริมความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้ด้วยการศึกษาชั้นเรียนสำหรับครูระดับประถมศึกษา ตอนที่ 2 ผลการประเมินความต้องการจำเป็นการส่งเสริมความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้ด้วยการศึกษาชั้นเรียนสำหรับครูระดับประถมศึกษา ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์สาเหตุที่ทำให้เกิดความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้ด้วยการศึกษาชั้นเรียนสำหรับครูระดับประถมศึกษา ตอนที่ 4 การกำหนดแนวทางของการส่งเสริมความสำเร็จในการเรียนรู้ด้วยการศึกษาชั้นเรียนสำหรับครูระดับประถมศึกษา ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพที่คาดหวังและสภาพในปัจจุบันที่ส่งเสริมความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้ด้วยการศึกษาชั้นเรียนสำหรับครูระดับประถมศึกษา เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการส่งเสริมความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้ด้วยการศึกษาชั้นเรียนสำหรับครูระดับประถมศึกษา โดยแบ่งตามปัจจัยที่ส่งเสริมความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้ด้วยการศึกษาชั้นเรียนสำหรับครูระดับประถมศึกษา คือ 1) การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมครู 2) การสนับสนุนจากผู้เกี่ยวข้อง 3) การทำงานร่วมกันของครู 4) การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ ซึ่งในภาพรวมปรากฏดังนี้ สภาพที่คาดหวังของความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้ด้วยการศึกษาชั้นเรียนสำหรับครูประถมศึกษาอยู่ในระดับมาก ($M = 3.980$, $SD = .498$) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการสนับสนุนจากผู้เกี่ยวข้อง ($M = 4.064$, $SD = .473$) สภาพปัจจุบันอยู่ในระดับมาก ($M = 3.662$, $SD = .667$) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมครู ($M = 3.723$, $SD = .660$) แสดงได้ดังตาราง 2

ตาราง 2 ระดับของปัจจัยที่ส่งเสริมความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้ด้วยการศึกษาชั้นเรียนสำหรับครูระดับประถมศึกษา

ด้าน	การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมครู	การสนับสนุนจากผู้เกี่ยวข้อง	การทำงานร่วมกันของครู	การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้	ภาพรวม	
						M
สภาพที่คาดหวัง	M	3.989	4.064	3.978	3.890	3.980
	SD	.517	.473	.448	.552	.498
	แปลผล	มาก	มาก	มาก	มาก	มาก
สภาพปัจจุบัน	M	3.723	3.587	3.720	3.618	3.662
	SD	.660	.747	.611	.648	.667
	แปลผล	มาก	มาก	มาก	มาก	มาก

ตอนที่ 2 ผลการประเมินความต้องการจำเป็นการส่งเสริมความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้ด้วยการศึกษาชั้นเรียนสำหรับครูระดับประถมศึกษา การประเมินความต้องการจำเป็นการส่งเสริมความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้ด้วยการศึกษาชั้นเรียนสำหรับครูระดับประถมศึกษา โดยใช้แบบสอบถามการประเมินความต้องการจำเป็นที่ส่งเสริมความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้ด้วยการศึกษาชั้นเรียนสำหรับครูระดับประถมศึกษา ซึ่งเป็นมาตราประมาณค่า 5 ระดับ ผู้วิจัยได้ระบุความต้องการจำเป็น (needs identification) โดยใช้สูตร $PNI_{modified}$ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในภาพรวมปรากฏดังนี้ การประเมินความต้องการจำเป็นการส่งเสริม

ความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้ด้วยการศึกษาระดับชั้นเรียนสำหรับครูระดับประถมศึกษา มีดัชนีความต้องการจำเป็นอยู่ระหว่าง 0.107 – 0.223 ในภาพรวม $PNI_{\text{modified}} = 0.145$ หากพิจารณารายด้าน ด้านที่มีความต้องการจำเป็นมากที่สุด คือ การสนับสนุนจากผู้เกี่ยวข้อง ($PNI_{\text{modified}} = 0.223$) แสดงได้ดังตาราง 3

ตาราง 3 ความต้องการจำเป็นการส่งเสริมความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้ด้วยการศึกษาระดับชั้นเรียนสำหรับครูระดับประถมศึกษา

ด้าน	PNI_{modified}	ลำดับ
การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมครู	0.120	3
การสนับสนุนจากผู้เกี่ยวข้อง	0.223	1
การทำงานร่วมกันของครู	0.107	4
การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้	0.128	2
ภาพรวม	0.145	-

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์สาเหตุที่ทำให้เกิดความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้ด้วยการศึกษาระดับชั้นเรียนสำหรับครูระดับประถมศึกษา

ผลการวิเคราะห์สาเหตุที่ทำให้เกิดความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้ด้วยการศึกษาระดับชั้นเรียนสำหรับครูระดับประถมศึกษาจากการสัมภาษณ์สามารถสรุปได้ดังนี้

1) การใช้นวัตกรรมการศึกษาชั้นเรียนขาดการสนับสนุนจากผู้อำนวยการโรงเรียน การใช้วัตกรรมการศึกษาชั้นเรียนในการจัดการเรียนรู้อย่างขาดการสนับสนุนจากผู้อำนวยการโรงเรียนเป็นหลักเนื่องจากเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับครูมากที่สุด หากผู้อำนวยการโรงเรียนไม่ให้ความสำคัญกับการใช้นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ด้วยการศึกษาระดับชั้นเรียน ก็จะทำให้การดำเนินการต่าง ๆ นั้นไม่สมบูรณ์และได้ผลเท่าที่ควร

2) การใช้วัตกรรมการศึกษาชั้นเรียนยังไม่ได้รับการยอมรับเท่าที่ควร การใช้นวัตกรรมการศึกษาชั้นเรียนในการจัดการเรียนรู้อยังไม่ได้รับการยอมรับจากผู้สนับสนุนในระดับต่าง ๆ นอกจากผู้อำนวยการโรงเรียนแล้ว ผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาหรือศึกษานิเทศก์ยังไม่ให้ความสำคัญเท่าที่ควร

ตอนที่ 4 การกำหนดแนวทางของการส่งเสริมความสำเร็จในการเรียนรู้ด้วยการศึกษาระดับชั้นเรียนสำหรับครูระดับประถมศึกษา จากการสัมภาษณ์สามารถสรุปได้ดังนี้

1) การสนับสนุนจากผู้อำนวยการโรงเรียน จากการที่ได้ทำการวิเคราะห์สาเหตุแล้วผู้ให้ข้อมูลได้เสนอแนวทางการส่งเสริมความสำเร็จในการเรียนรู้ด้วยการศึกษาระดับชั้นเรียนสำหรับครูประถมศึกษา โดยการพัฒนาที่ผู้อำนวยการโรงเรียนเป็นหลักเพราะเป็นผู้ขับเคลื่อนกระบวนการและใกล้ชิดกับครูผู้จัดการเรียนรู้ด้วยการศึกษาระดับชั้นเรียนมากที่สุด

2) การจัด Open Class ของเขตพื้นที่การศึกษา จากการที่ได้ทำการวิเคราะห์สาเหตุแล้วผู้ให้ข้อมูลได้เสนอแนวทางการส่งเสริมความสำเร็จในการเรียนรู้ด้วยการศึกษาระดับชั้นเรียนสำหรับครูประถมศึกษา โดยการจัด Open Class เป็นสิ่งสำคัญเนื่องจากจะทำให้ครู ผู้อำนวยการโรงเรียน ที่เข้าร่วมโครงการพัฒนาการคิดขั้นสูงทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนในเขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผลของการใช้นวัตกรรมการศึกษาชั้นเรียนจากโรงเรียนต่าง ๆ

3) การกำหนดการศึกษาชั้นเรียนเข้าไปในนโยบายของการศึกษา จากการที่ได้ทำการวิเคราะห์สาเหตุแล้วผู้ให้ข้อมูลได้เสนอแนวทางการส่งเสริมความสำเร็จในการเรียนรู้ด้วยการศึกษาชั้นเรียนสำหรับครูประถมศึกษา โดยการกำหนดเป็นนโยบายของการศึกษา เช่น การกำหนดเป็นมาตรฐาน นโยบาย หรือ ข้อบังคับให้โรงเรียนได้ทำ

สรุปผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเรื่อง “แนวทางการส่งเสริมความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้ด้วยการศึกษาชั้นเรียนของครูระดับประถมศึกษา: การวิจัยแบบผสมผสานวิธีการรูปแบบอธิบายตามลำดับ” สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้ด้วยการศึกษาชั้นเรียนของครูระดับประถมศึกษา จำแนกออกเป็น 4 ด้าน ดังนี้

1.1 ผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้ด้วยการศึกษาชั้นเรียนในด้านการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของครู พบว่า ไม่มีความต้องการจำเป็นเร่งด่วน แต่หากเรียงลำดับความต้องการจำเป็นมากที่สุด คือ ครูสามารถนำกระบวนการศึกษาชั้นเรียนมาใช้ในการปรับเปลี่ยนวิธีการสอนได้ ($PNI_{modified} = 0.181$)

1.2 ผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้ด้วยการศึกษาชั้นเรียนในด้านการสนับสนุนจากผู้เกี่ยวข้อง พบว่า มีรายการที่มีความต้องการจำเป็นเร่งด่วนมากที่สุด คือ ผู้อำนวยการโรงเรียนจัดสรรเวลาในการจัดการเรียนรู้ด้วยการศึกษาชั้นเรียน ($PNI_{modified} = 0.369$)

1.3 ผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้ด้วยการศึกษาชั้นเรียนในด้านการสนับสนุนจากผู้เกี่ยวข้อง พบว่า ไม่มีความต้องการจำเป็นเร่งด่วน แต่หากเรียงลำดับความต้องการจำเป็นมากที่สุด คือ ครูเสนอแนะจุดเด่นของการสอนของเพื่อนครู ($PNI_{modified} = 0.145$)

1.4 ผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้ด้วยการศึกษาชั้นเรียนในด้านการสนับสนุนจากผู้เกี่ยวข้อง พบว่า ครูในโรงเรียนมีการติดต่อ สอบถาม แลกเปลี่ยนความรู้เกี่ยวกับการศึกษาชั้นเรียนกับครูโรงเรียนอื่น ๆ ($PNI_{modified} = 0.209$)

2. กำหนดแนวทางของการส่งเสริมความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้ด้วยการศึกษาชั้นเรียนของครูระดับประถมศึกษา จำแนกออกเป็น 3 แนวทาง ดังนี้

2.1 แนวทางของการส่งเสริมความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้ด้วยการศึกษาชั้นเรียน ได้แก่ การสนับสนุนจากผู้อำนวยการโรงเรียน โดยการพัฒนาที่ผู้อำนวยการโรงเรียนเป็นหลักเพราะเป็นผู้ขับเคลื่อนกระบวนการและใกล้ชิดกับครูผู้จัดการเรียนรู้ด้วยการศึกษาชั้นเรียนมากที่สุด

2.2 แนวทางของการส่งเสริมความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้ด้วยการศึกษาชั้นเรียน ได้แก่ การจัด Open Class ของเขตพื้นที่การศึกษาโดยการจัด Open Class เป็นสิ่งสำคัญเนื่องจากจะทำให้ครู ผู้อำนวยการโรงเรียน ที่เข้าร่วมโครงการพัฒนาการคิดขั้นสูงทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนในเขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผลของการใช้วัตกรรมการศึกษาชั้นเรียนจากโรงเรียนต่าง ๆ

2.3 แนวทางของการส่งเสริมความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้ด้วยการศึกษาชั้นเรียน ได้แก่ การกำหนดการศึกษาชั้นเรียนเข้าไปในนโยบายของการศึกษา เช่น การกำหนดเป็นมาตรฐาน นโยบาย หรือ ข้อบังคับให้โรงเรียนได้ทำ ซึ่งจะทำให้โรงเรียนมีความตระหนักแล้วให้ความสำคัญมากขึ้น

อภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่อง “การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็นเพื่อกำหนดแนวทางการส่งเสริมความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้ด้วยการศึกษาชั้นเรียนของครูระดับประถมศึกษา” ผู้วิจัยมีประเด็นอภิปรายผลการวิจัยเพิ่มเติม ดังนี้

1. จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพที่คาดหวังกับสภาพที่เป็นจริงในปัจจุบันเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งเสริมความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้ด้วยการศึกษาชั้นเรียนของครูระดับประถมศึกษา พบว่า ด้านการสนับสนุนจากผู้เกี่ยวข้องเป็นด้านที่มีความต้องการจำเป็นมากที่สุด อาจเนื่องมาจากในตอนนี้มีองค์ประกอบที่สำคัญ คือ ผู้อำนวยการโรงเรียน ศึกษานิเทศก์ หรือผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งมีความสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา จึงทำให้เกิดความแตกต่างในกระบวนการในการดำเนินการจัดการเรียนรู้ด้วยการศึกษาชั้นเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ นฤมล อินทร์ประสิทธิ์ (2552: 19) ได้กล่าวว่า ความสำเร็จของนวัตกรรมการศึกษาชั้นเรียน จะต้องได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานบังคับบัญชาของโรงเรียนที่จะช่วยให้วัตกรมนี้นประสบความสำเร็จ คือ การที่หน่วยงานระดับบนของโรงเรียนขึ้นไป ได้แก่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมไปถึงกระทรวงศึกษาธิการ ควรให้ความสนับสนุนในด้านต่าง ๆ ได้แก่ การสนับสนุนทางด้านแนวคิดวามวัตกรมนี้นี้มีคุณค่า สนับสนุนด้วยการส่งผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนรู้มาช่วยให้คำแนะนำ และสนับสนุนส่งเสริมด้านกำลังใจในการทำงาน

นอกจากนี้เมื่อพิจารณาผลของการศึกษาข้อมูลสภาพที่คาดหวังกับสภาพที่เป็นจริงในปัจจุบันเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งเสริมความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้ด้วยการศึกษาชั้นเรียนของครูระดับประถมศึกษา พบว่า ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ผู้อำนวยการโรงเรียนจัดสรรเวลาในการจัดการเรียนรู้ด้วยการศึกษาชั้นเรียน อาจเนื่องมาจากความแตกต่างของผู้บริหารโรงเรียนแต่ละคนที่มีความสนใจ ความเข้าใจ หรือความรับผิดชอบที่แตกต่างกันในการเป็นผู้นำในการจัดการเรียนรู้ด้วยการศึกษาชั้นเรียนจึงทำให้เกิดความแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับ สมใจ มณีวงษ์ (2559: 111) ได้กล่าวว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการนำนวัตกรรมการศึกษาชั้นเรียนมาใช้ คือ ภาวะผู้นำและความรู้ความสามารถของผู้บริหาร สถานศึกษาควรมีการกำหนดเป็นนโยบายจากหน่วยงานต้นสังกัดและนโยบายของสถานศึกษา มีการเตรียมบริบทของสถานศึกษาเพื่อรองรับการใช้นวัตกรรม มีการอบรมพัฒนาครูและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการใช้นวัตกรรม มีการอบรมพัฒนาครูและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการใช้นวัตกรรมให้เข้าถึงวิธีการ เป้าหมาย และข้อจำกัดของนวัตกรรมการศึกษาชั้นเรียน

2. จากผลการวิเคราะห์การกำหนดแนวทางของการส่งเสริมความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้ด้วยการศึกษาชั้นเรียนของครูระดับประถมศึกษา พบว่า สามารถแบ่งออกได้ 3 แนวทางที่สามารถทำให้การจัดการเรียนรู้ด้วยการศึกษาชั้นเรียนสำเร็จมากขึ้น แนวทางแรกเป็นการสนับสนุนจากผู้อำนวยการโรงเรียน โดยการพัฒนาที่ผู้อำนวยการโรงเรียนเป็นหลักเพราะเป็นผู้ขับเคลื่อนกระบวนการและใกล้ชิดกับครูผู้จัดการเรียนรู้ด้วยการศึกษาชั้นเรียนมากที่สุด เนื่องจากผู้อำนวยการโรงเรียนเป็นคนสำคัญในการขับเคลื่อนกระบวนการจัดการเรียนรู้ด้วยการศึกษาชั้นเรียน เพราะใกล้ชิดกับครูผู้จัดการเรียนรู้ด้วยการศึกษาชั้นเรียน จึงทำให้เป็นกุญแจสำคัญของการดำเนินไปของการศึกษาชั้นเรียนในแต่ละโรงเรียน หากผู้อำนวยการลงมือปฏิบัติอย่างเต็มที่ก็จะสามารถทำให้การจัดการเรียนรู้ด้วยการศึกษาชั้นเรียนนั้นประสบผลสำเร็จได้ ซึ่งสอดคล้องกับ นฤมล อินทร์ประสิทธิ์ (2552: 19) ได้กล่าวว่า การสนับสนุนของผู้บริหารทำได้โดยการสนับสนุนจัดตั้งกลุ่มการศึกษาชั้นเรียน จัดตารางเวลาเพื่อให้ครูร่วมกันสร้างแผนการจัดการเรียนรู้และสะท้อนผล จัดตารางสอนเพื่อให้ครูสามารถมีเวลามาสังเกตการสอนของครูได้ สนับสนุนเรื่องอุปกรณ์สื่อการจัดการเรียนรู้และส่งเสริมสนับสนุนด้าน

กำลังใจในการทำกิจกรรมต่าง ๆ แนวทางที่สองเป็นการจัด Open Class ของเขตพื้นที่การศึกษาโดยการจัด Open Class เป็นสิ่งที่สำคัญเนื่องจากจะทำให้ครู ผู้อำนวยการโรงเรียน ที่เข้าร่วมโครงการพัฒนาการคิดขั้นสูงทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนในเขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผลของการใช้นวัตกรรมการศึกษาขั้นเรียนจากโรงเรียนต่าง ๆ การจัด Open Class เป็นการนำครูที่จัดการเรียนรู้ด้วยการศึกษาระดับชั้นเรียน มารวมตัวกันเพื่อเป็นการแสดงออกถึงบริบทของโรงเรียนต่าง ๆ ที่มีทั้งจุดเด่น และข้อที่ควรปรับปรุง ได้นำมาเสนอต่อเพื่อนครูและยังเป็นการร่วมกันแสดงความคิดเห็นในการแก้ปัญหาในข้อที่ควรปรับปรุงให้กับเพื่อนครูจากโรงเรียนต่าง ๆ ทำให้การ Open Class เป็นสิ่งที่จำเป็น และแนวทางที่สามเป็นการกำหนดการศึกษาขั้นเรียนเข้าไปในนโยบายของการศึกษา เช่น การกำหนดเป็นมาตรฐาน นโยบาย หรือข้อบังคับให้โรงเรียนได้ทำ ซึ่งจะทำให้โรงเรียนมีความตระหนักแล้วให้ความสำคัญมากขึ้น ซึ่งการกำหนดเป็นมาตรฐานหรือนโยบายของโรงเรียนอาจได้รับคำสั่งจากเขตพื้นที่การศึกษาสั่งให้ปฏิบัติการจัดการเรียนรู้ด้วยการศึกษาระดับชั้นเรียน เพื่อพัฒนาครูและนักเรียนให้มีผลการเรียนที่ดีขึ้น อีกทั้งยังช่วยให้เกิดการพัฒนาคูให้เกิดการทำงานอย่างเป็นระบบ เป็นการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับ นภาพร วรเนตรสุดาทิพย์ (2554) ได้กล่าวว่า การศึกษาขั้นเรียนเป็นนวัตกรรมที่ช่วยในการพัฒนาวิชาชีพครู เนื่องจากเป็นแนวทางที่ให้ครูได้ปรับปรุงการสอนด้วยตัวเอง (Teacher-led instruction improvement) ดังนั้นการนำแนวทางของการศึกษาขั้นเรียน (Lesson study) มาใช้ในการสอนจะทำให้เกิดผลดีทางด้านเนื้อหา วิธีการสอน สื่อการสอน และนักเรียนเป็นอย่างมาก

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยเรื่อง “แนวทางการส่งเสริมความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้ด้วยการศึกษาระดับชั้นเรียนของครูระดับประถมศึกษา: การวิจัยแบบผสมวิธีการรูปแบบอธิบายตามลำดับ” ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ และข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยในการประเมินความต้องการจำเป็นจะเห็นว่าการสนับสนุนจากผู้เกี่ยวข้องเป็นประเด็นที่มีความต้องการจำเป็นมากที่สุด ดังนั้นผู้ที่เกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็น ผู้อำนวยการโรงเรียนศึกษานิเทศก์ หรือผู้เชี่ยวชาญ ควรจะให้การช่วยเหลือในด้านของความรู้ วิธีการใช้นวัตกรรมการศึกษาขั้นเรียน และควรมีการติดตามผลของการใช้นวัตกรรมการศึกษาขั้นเรียนเป็นระยะ

1.2 ในการจัดการเรียนรู้ด้วยการศึกษาระดับชั้นเรียนให้ประสบผลสำเร็จจะต้องได้รับการสนับสนุนจากผู้อำนวยการโรงเรียนเป็นประการแรก ประการต่อมาต้องนำการจัดการเรียนการสอนด้วยการศึกษาระดับชั้นเรียนกำหนดเข้าไปในมาตรฐาน ตัวชี้วัด ในการประเมินโรงเรียนหรือประเมินครูผู้สอน จึงจะทำให้เกิดผลสำเร็จและสมบูรณ์

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ในการวิจัยพบว่า แนวทางในการส่งเสริมความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้ด้วยการศึกษาระดับชั้นเรียนสำหรับครูประถมศึกษา เป็นการได้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์จากผู้ที่ได้ใช้นวัตกรรมการศึกษาขั้นเรียนมาอย่างเชี่ยวชาญ ดังนั้นหากมีการวิจัยครั้งต่อไป อาจนำแนวทางที่ผู้เชี่ยวชาญได้เสนอมาให้ทั้ง 4 แนวทาง เช่น การส่งเสริมการศึกษาขั้นเรียนเป็นหลักสูตรในการผลิตครูในอนาคต การส่งเสริมการศึกษาขั้นเรียนเป็น

ข้อบังคับในการทำหน้าที่ของครู เป็นต้น และสามารถศึกษาเพิ่มเติมเพื่อการส่งเสริมความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้ด้วยการศึกษาชั้นเรียนสำหรับครูประถมศึกษา

บรรณานุกรม

นภาพร วรเนตรสุดาทิพย์. (2554, กรกฎาคม-กันยายน). “การศึกษาชั้นเรียน Lesson study: แนวคิดใหม่ในการพัฒนาวิชาชีพครู”. วารสารวิจัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 1(2): 86-99.

นฤมล อินทร์ประสิทธิ์. (2552, เมษายน-มิถุนายน). “การศึกษาชั้นเรียน: นวัตกรรมเพื่อการปฏิรูปครู”.

วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น .32(2): 12-21.

ไมตรี อินทร์ประสิทธิ์ และคณะ).2550 .(“การเตรียมบริบทสำหรับการนำการพัฒนาวิชาชีพครูแบบที่เรียกว่า “การศึกษาชั้นเรียน”)Lesson Studyมาใช้ในประเทศไทย (“เอกสาร . หลังการประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายญี่ปุ่นศึกษาในประเทศไทย ครั้งที่ .1 กรุงเทพฯ: .โครงการเครือข่ายญี่ปุ่นศึกษาในประเทศไทย คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศิริชัย กาญจนวาสี.) 2551(. การเลือกใช้สถิติที่เหมาะสมสำหรับการวิจัย. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ศศิธรดา แพงไทย. (2560, มกราคม-พฤษภาคม). “บทบาทผู้บริหารกับการนวัตกรรมการศึกษาสู่การปฏิบัติ: กรณีโรงเรียนคูคำพิทยาสรรพ์”. วารสารการวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา. 9(1): 124-134.

สุวิมล ว่องวานิช. (2558). การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น. พิมพ์ครั้งที่.(3). กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สมใจ มณีวงษ์.)2559, มกราคม-มิถุนายน(. “ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการนำนวัตกรรมการศึกษาชั้นเรียน)Lesson study (สู่การปฏิบัติของโรงเรียนคูคำพิทยาสรรพ์”.

วารสารวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย. 6)1(: 111-121.

Lewis, C.)2002(. Lesson Study: A Handbook of Teacher-Led Instructional Change. Philadelphia: Research for better schools, Inc

5. กิตติกรรมประกาศ

ปริญญานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี จากความเมตตากรุณาอย่างยิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อิทธิพัทธ์ สุวทันพรกุล คณะกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ ที่ให้การช่วยเหลือ ให้คำแนะนำและเป็นที่ยกย่องในการทำปริญญานิพนธ์ รวมถึงคอยชี้แนะแก้ไขข้อบกพร่อง คอยสร้างแรงกระตุ้นให้มีความตั้งใจในการทำปริญญานิพนธ์ ซึ่งผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ในโอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กนต์ฤทัย คลังพหล ประธานคณะกรรมการสอบปริญญานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มนตา ตูลย์เมฆาการ กรรมการสอบ ที่กรุณาให้คำแนะนำและแก้ไขข้อบกพร่องของปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ให้มีความเรียบร้อย และสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้เชี่ยวชาญ รองศาสตราจารย์ ดร.มารุต พัฒผล ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มนตา ตูลย์เมฆาการ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศุภวรรณ สัจจพิบูล อาจารย์ ดร.พินิตา ศกุนตนาค และอาจารย์ ดร.วรินทร์ โพนน้อย ที่เมตตา ให้ข้อมูล ชี้แนะวิธีการในการแก้ไขปรับปรุงเครื่องมือรวมทั้งบุคคลที่ผู้วิจัยได้อ้างอิงวิชาการตามที่ปรากฏในบรรณานุกรม

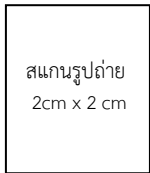
ขอกราบขอบพระคุณสมาชิกทุกคนในครอบครัวที่รักยิ่งของผู้วิจัยในการดูแลเอาใจใส่ ห่วงใย และเป็นกำลังใจที่สำคัญยิ่งมาโดยตลอด

6. ประวัตินักวิจัย

ชื่อ นามสกุล นายราชัน บุตรดี

หน่วยงาน สาขาวิจัยและพัฒนาศักยภาพมนุษย์ คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ แขวงคลองเตยเหนือ เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร
e-mail : golf_ro@hotmail.com โทร : 0817352272

ชื่อ นามสกุล ผศ.ดร.อิทธิพัทธ์ สุวทันพรกุล

หน่วยงาน ภาควิชาการวัดผลและวิจัยการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ แขวงคลองเตยเหนือ เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร